

Hekim Kıyafetlerine İlişkin Hasta Tercihleri Eğilimi

Patient Preferences Tendency Regarding Physician Uniforms

Eda Yılmaz Alarcın¹ , Ahmet Bilge Sözen² , Nilgün Bozbuğa³ , Halim İşsever⁴

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı İstanbul'da bulunan bir üniversite hastanesinin değişik birimlerinden hizmet alan erişkin hastaların kadın ve erkek hekimlerin kıyafetlerine ilişkin tercihlerinin araştırılması ve söz konusu tercihler üzerinde rol oynayan faktörlerin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya katılan hastalarla görüşme ve anket formu uygulaması 280 hastaya (%46.9) klinik servislerde, 219 hastaya (%36.7) polikliniklerde ve 98 hastaya (%16.4) acil servis ünitelerinde olmak üzere toplam 597 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. Erişkin hastaların, hekimlerin kıyafetlerine ilişkin tercihlerini araştırmak için Likert Ölçeği kullanılarak anket oluşturulmuştur. Hastalara değişik hastane kıyafetleri taşıyan kadın veya erkek hekimlerin fotoğrafları gösterilerek, hastalardan bu fotoğraflar arasından seçim yapmaları istenmiştir. Verilerin analizi için frekans dağılımlarından, bağımsız gruplar t testinden ve Friedman testinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Hastaların yaş, hizmet alınan birim, eğitim ve cinsiyet gruplarına göre kadın ve erkek hekimlerin kıyafetlerine ilişkin tercih düzeyleri farklılaşmaktadır. Ayrıca tercih nedenleri ile kıyafet türü arasında da anlamlı fark bulunmaktadır.

Sonuç: Hastaların kadın ve erkek hekimler için en çok tercih ettiği kıyafet beyaz vizit önlüğüdür. Ancak beyaz vizit önlüğünü tercih eden hastalar saygınlık, profesyonellik ve temizlik unsurlarını önemserken; güven ve rahatlatıcılık unsurlarını önemsememe eğilimleri daha düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Hekimler, Giysi, Hekim üniforması, Hasta tercihi

ABSTRACT

Objective: The aim of the study is to investigate the preferences of female and male physicians' clothes of adult patients who receive service from different units of a university hospital in Istanbul and to determine the factors that play a role in these preferences.

Materials and Methods: Questionnaires and interviews were conducted with a total of 597 patients participating in the study; 280 patients (46.9%) in clinical services, 219 patients (36.7%) in outpatient clinics and 98 patients (16.4%) in emergency units. A questionnaire was created using the Likert Scale to investigate the preferences of adult patients regarding their physicians' clothing. Photographs of male and female physicians wearing different hospital uniforms were shown to the patients and the patients were asked to choose from these photographs which ones they preferred. Frequency distributions, independent groups t test and the Friedman test were used to analyze the data.

Results: The preference levels for the clothes of female and male physicians differ according to the age, service unit, education and gender groups of the patients. In addition, there is a significant difference between the reasons for preference and the type of clothing.

Conclusion: The most preferred attire for male and female physicians is a white coat. However, while patients who prefer a white coat care about dignity, professionalism and cleanliness. The patients tend to care less about trust and comfort.

Keywords: Physician, Clothing, Physician uniform, Patient preference

¹ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

² İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

³ İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

⁴ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: E.Y.A. 0000-0002-6100-1272;
A.B.S. 0000-0001-7324-2842;
N.B. 0000-0002-4401-5250;
H.İ. 0000-0002-5435-706X

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Eda Yılmaz Alarcın,
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye
E-posta: eyilmaz@iuc.edu.tr

Geliş tarihi / Submitted: 15.01.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 20.04.2021

Atıf/Citation: Yılmaz Alarcın E, Sozen AB, Bozbuğa N, İşsever H. Hekim kıyafetlerine ilişkin hasta tercihleri eğilimi. Sağlık Bilimlerinde İleri Araştırmalar Dergisi 2021; 4(2): 7-20.
https://doi.org/10.26650/JARHS2021-862129

GİRİŞ

Kıyafet insanların birbirlerini etkilemelerinde önemli bir işleve sahiptir ve insan ilişkilerinde ilk izlenimin oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Hekimlerin beyaz vizit önlüğü giymelerinin veya farklı kıyafet seçmelerinin hastalar üzerinde etkileri de farklı olmaktadır (1). Hekimlerin kıyafetlerine gösterdikleri özen ise hastanın hekimine olan güvenini sağlamada büyük farklılıklar yaratabilmektedir. Bunun yanı sıra, sadece giyim tarzı değil, hekimin kendine gösterdiği önem, temizlik ve ilişkilerdeki jest ve mimikler de hasta hekim arasındaki ilişkide etkili olmaktadır. Bakımlı ve iyi giyinmiş bir hekim, hastada ona değer verildiği ve ona iyi bakılacağı izlenimi uyandırabilmektedir (2, 3).

Bütün renkleri içerisinde barındıran beyaz renk, saflığın ve temizliğin simgesi olduğu gibi soğukkanlılık, asalet, masumiyet, istikrar ve devamlılık temsili, huzur ve güven gibi birçok anlamı içermektedir (4). Temizliği ve sağlığı çağrıştırdığı için beyaz renk hastaneler ve sağlık sektöründe çok sık kullanılmaktadır. Beyaz renk giyenler daha istikrarlı, güvenilir ve temiz olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte algılar ve tercihler zamana ve koşullara göre değişim göstermektedir.

19. yüzyılın sonlarına kadar olan dönemde hekimlerin önlüklerinin siyah renkte olduğu görülmektedir. Önlüklerde siyah rengin tercih edilme amacı kanı göstermemesi ve bu yolla kan tutması durumunu yaşayan hastaların hekimlere daha az problem çıkarmasının sağlanması olarak ifade edilmektedir. Fakat bulaşan kanların fark edilememesi ve bu nedenle mikrobik hastalıkların yayılmasına aracı olmasının gözlenmesi sonucunda, buharla sterilizasyon yönteminin de öncüsü olan Alman cerrah Ernst von Bergmann (1836-1907) tarafından tüm hastane personelinin o dönemde laborantlar tarafından kullanılan beyaz önlüğe geçmeleri sağlanmıştır (5). Dünyada eski bir alışkanlık olarak "laboratuvar önlüğü" adı ile bilinen "beyaz vizit önlüğü" hekimlerin kullanımının yaygınlaşması ile yavaş yavaş "hekim önlüğü" olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

Geçmişten bugüne hekimlerin giydikleri beyaz klinik kıyafetlerinin tercih edilme nedenleri arasında,

hekimlerin birbirlerini tanımaları; hastaların hekimleri tanımaları; hekimlerin günlük kıyafetlerinin kirlenmelerinin önlenmesi ve hekimlerin hastalardan kaynaklanan bulaşıcı enfeksiyonlardan korunması sıralanmaktadır. Fakat süreç işledikçe kavramlar ve yaklaşım farklılaşmış, değişim yine etkisini göstermiştir (6).

Hekimlik mesleğiyle beraber gelişen uygulamaya yöntemleri, çalışma şekilleri ve sosyal beklentiler doğrultusunda hekimlerin kıyafet tercihleri büyük değişiklikler göstermiştir. Özellikle kadın hekimlerin klinik kıyafetleri farklılaşmıştır. Uzun yıllar hekimlerin daha resmi olan giyim tarzları değişerek, daha rahat bir hale gelmiştir. Buna paralel ortaya çıkan diğer bir değişiklik de geleneksel hekim kıyafeti olan beyaz klinik giysilerini tercih eden hekim sayısındaki azalmadır. Beyaz önlük konusu, eski omnipotent hekim anlayışının yavaş yavaş ortadan kalkması, paternal hekim-hasta ilişkisi yerine daha eşitlikçi hekim-hasta ilişkisinin benimsenmeye başlamasıyla gittikçe daha fazla tartışılır olmuştur (7).

Literatürde hekimlerin tercih ettikleri klinik kıyafet türleri, hastaların hekimlerini ne tür bir kıyafetle görmek istedikleri ve hekim ile hasta arasındaki ilişki konularında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Klasik giyim tarzı anlayışı değişmekle birlikte, her giyim tarzı her hasta grubu tarafından kabul edilmiş değildir. Örneğin yaşlı hastalar geleneksel kıyafetlere daha fazla önem vermektedirler.

Giyim tarzı sadece olumlu yönde az veya çok bir çekim kuvveti oluşturmamakta, kıyafetlerin bazen olumsuz etkileri de olmaktadır. Örneğin denim pantolon ve spor ayakkabı tarzındaki günlük kıyafetlerin hastalar üzerinde olumsuz bir etki yaptığı belirtilmiştir. Bir başka çalışmada sağlık kurumlarının farklı birimlerine başvuran hastalar tarafından beyaz önlüğün çekingenliği artırıcı etkisinin farklı yorumlandığı da saptanmıştır (8). Ayrıca hekimlerin giydiği beyaz klinik kıyafetine bağlı olarak hastalarda etiolojisi tam olarak belli olmayan yüksek tansiyon görülebilmektedir. Beyaz önlükle anksiyete arasındaki ilişkinin klinikte ve genel tıbbi uygulamalardaki en önemli yansıması "beyaz önlük sendromu veya beyaz önlük hipertansiyonu" şeklinde bilinen olgudur.

Klinik olarak hastanede ölçülen kan basıncının, evde ölçülen düzeylerinden yüksek olması “beyaz önlük hipertansiyonu” olarak tanımlanmaktadır. Destekler biçiminde bazı hekimler beyaz klinik kıyafetin hastaların hekimlerle olan iletişimini zorlaştıran olumsuz etkisini minimuma indirmek amacıyla özellikle beyaz renk giymediklerini belirtmektedirler.

Bu durum sadece ayaktan hasta ve servisler için geçerli değildir. Ameliyathane ve yoğun bakım ünitesi gibi hasta algısının önemli olmadığı yerler için de geçerlidir. Geçmişte beyaz önlük ile ameliyata giren hekimler, ameliyat sırasında önlükten yansıyan ışıktan dolayı gözlerinde yorgunluk sorunları yaşamışlar ve durumu önlemek üzere ameliyathane kıyafetlerinde farklı renkleri denemişlerdir. Günümüzde ameliyathanelerde genellikle mavimsi yeşil renk kullanılmaktadır. Bu renk hem üzerindeki kan lekelerini belli etmekte, hem de hekimlerin gözlerinin sorun yaşamamasını önlemektedir. Renk skalasına göre kıyaslama yapıldığında da kan rengi olan kırmızının tam zıt rengi, yeşildir. Yeşil veya ona yakın bir ton olan maviye bakmak gözün görüşünü tazeleyerek kırmızıya karşı olan görüş kaybının önüne geçmektedir. Böylece kırmızı renk tonlarına karşı gözün hassasiyetinin artması sağlanarak, kırmızı renk tonları arasındaki ince farkların daha rahat algılanabilmesi mümkün olmaktadır. Yeşil en çok tercih edilen ameliyathane kıyafeti renklerinden biri olsa da hekimlerin farklı renklerde de ameliyat kıyafetleri tercih edebildikleri görülmektedir. Ancak bu konuda kesin bir kural olmaması durumun göz ardı edilmesine ve önemli detayların atlanmasına neden olabilmektedir (9).

Yirminci yüzyılda sağlık alanındaki gelişmeler insanlığın bundan önceki binlerce yılının hepsinin toplamından daha büyük olmuştur. Son yüzyıl içerisinde dünyayı, yaşamı ve insanları açıklama çabalarında mekanik bir yaklaşım egemen olmuştur. Bu yaklaşıma göre hastalıklar, bir tür makina olan insan vücudunda makinanın arıza yapmasıdır, hekimin görevi de bu makinaı tamir etmektir. Hasta psikolojisi, algısı gibi kavramların varlığı bu düşüncenin doğru olmadığına kanıtı olarak ifade edilebilir. Çünkü hastalar sadece hastalıklarının derece ve aşama-

ları ile değil; psikolojileriyle, algılarıyla, ön yargıyla ve beklentileriyle birlikte değerlendirilmelidirler. Bu nedenle bir yandan hekimlik mesleğiyle beraber gelişen çalışma şekilleri; diğer yandan hastaların seçimlerini etkileyen iç ve dış faktörler, demografik özellikler, sosyal değerler, deneyim ve tecrübeler, sosyal beklentiler, değer yargıları, tutum ve davranış kalıpları hekimlerin kıyafetleri konusunda tercihlerin de değişime uğramasına sebep olmaktadır. Hastaların değer yargıları kadar hekimlerle ilgili beklentileri de yönlendirici olmaktadır (10-14).

Bu çalışmanın amacı İstanbul’da bulunan bir üniversite hastanesinin değişik birimlerine tanı ve tedavi amacıyla başvuran erişkin hastaların, kadın ve erkek hekimlerin kıyafetlerine ilişkin tercihlerini araştırmak ve bu konularda rol oynayan değişkenleri belirlemektir.

GEREÇ ve YÖNTEM

İstanbul’da yer alan bir üniversite hastanesine başvuran hastaların ilgili birimlerde görev yapan hekimlerin kıyafet ve dış görünüşlerine ilişkin fikirlerini ortaya çıkartmaya yönelik görsel öğeler içeren anket çalışması Ekim – Kasım 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Sunulan çalışmada tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır.

(Çalışma Helsinki Bildirgesi Prensipleri’ne uygun olarak yapılmıştır. İÜ İstanbul Tıp Fakültesi Etik Kurulunun 22.04.2016/568 tarih ve sayılı onayına haizdir.)

Araştırma verileri, hastanenin “acil servis”, “klinik” ve “poliklinik” hizmetlerinden yararlanan erişkin hastalarla gönüllülük esasına dayalı ve yüz yüze yapılan anket yoluyla, 597 katılımcıdan temin edilmiştir. Veri temin edilen hastaların, üniversite hastanesinin ilgili birimlerinden hizmet alan tüm hastalar içerisinde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi izlenerek seçildiği varsayımı yapılmıştır. Araştırmanın metodolojisinde hastaların kadın ve erkek hekimlerin kıyafetlerine ilişkin tercihleri Likert Ölçeği seçenekleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Net ve belirli seçenekleri birbirinden eşit mesafede, tek kutuplu beş ölçek noktası ile fikir derecelerini ortaya koyan ölçek etiketleri tanımlanmıştır.

Çalışmada elde edilen veriler istatistiksel olarak yorumlanarak, demografik gruplara (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi) göre ve hastaların hastanenin hangi biriminden (klinikler, poliklinikler ve acil servis) sağlık hizmeti almakta olduklarına göre analiz edilmiştir. Hastaların hekimlerin kıyafetlerine ilişkin beklentilerinin sağlık hizmetlerinin planlanması ve düzenlenmesinde yönlendirici olacağı beklenmektedir.

Hastalardan ameliyathane kıyafeti (kadın hekimler için K1; erkek hekim için E1), beyaz vizit önlüğü (kadın hekimler için K2; erkek hekimler için E2), resmi takım elbise (kadın hekimler için K3; erkek hekimler için E3), düzgün etek-bluz (K4) veya düzgün gömlek-kravat (E4), düzgün rahat kıyafet (kadın hekimler için K5; erkek hekimler için E5) ya da sıradan gündelik kıyafet (kadın hekimler için K6; erkek hekimler için E6) giymiş kadın ve erkek hekim fotoğrafları arasından seçim yapmaları istenmiştir (FOTOĞRAFLAR). Katılımcılara, kadın ve erkek hekimler için altışar adet olmak üzere ayrı hazırlanmış toplam 12 farklı kıyafet hakkındaki görüşleri sorulmuş, katılımcılardan hizmet aldıkları birimdeki hekimlerin üzerinde bu kıyafetleri görme tercih nedenlerini 1- güven verici, 2- saygın, 3- profesyonel, 4- temiz ve 5- rahatlatıcı seçenekleri arasından, tercih düzeylerini ise beşli skalada (1- kesinlikle tercih etmem, 2- genel olarak tercih etmem, 3- emin değilim, 4- genel olarak tercih ederim, 5- kesinlikle tercih ederim) belirtmeleri istenmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan hastalarla görüşme ve anket formu uygulaması 280 hastaya (%46.9) klinik servislerde, 219 hastaya (%36.7) polikliniklerde ve 98 hastaya (%16.4) acil servis (Cerrahi Acil Servisi ve Dahiliye Acil Servisi) ünitelerinde olmak üzere toplam 597 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir.

597 katılımcıdan 327 hasta (%54.8) kadın, 270 hasta (%45.2) erkektir. Ortalama yaş 40.7 (18 – 90

±15.6) ve 288 hasta (%48.2) 40 yaş üstü grupta yer almaktadır. Katılımcı hastalardan 194'ü (%32.5) 30 yaş ve altında, 115'i (%19.3) 31-40 yaş aralığındadır.

Lisansüstü eğitim düzeyinde yalnızca iki gözlem bulunduğu için, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyleri birleştirilerek, "lisans ve üzeri (lisans+)" eğitim düzeyi birlikte incelenmiştir. Buna göre, ilkökul mezunu 185 (%31), ortaokul mezunu 109 (%18.3), lise mezunu 177 (%29.6) ve lisans ve üzeri eğitim almış 126 (%21.1) kişi bulunmaktadır.

İncelenen tüm hastalar, herhangi bir alt kırılıma inilmeksizin bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kadın ve erkek hekim kıyafetlerini tercih düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığı Friedman testi ile %5 anlamlılık düzeyinde incelenmiş ve Tablo 1'deki bulgulara ulaşılmıştır. Erkek hekim tercih düzeylerine ilişkin bulgular da aynı tabloda yer almaktadır.

Alternatif hipotezler:

H_0 : Kadın hekim kıyafeti tercih düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : Erkek hekim kıyafeti tercih düzeyleri arasında fark yoktur.

Kadın hekim kıyafetleri Friedman testi p-değeri 0,05'ten küçüktür. Buna göre, yokluk hipotezi reddedilerek %5 anlamlılık düzeyinde, kadın hekim alternatif kıyafetlerinin tercih düzeylerinin farklı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Erkek hekim alternatif kıyafetlerinin tercih düzeyleri için de Friedman testi p-değeri 0,05'ten küçük bulunmuştur. %5 anlamlılık düzeyinde erkek hekim kıyafetlerinin tercih düzeyleri homojen değildir. Analiz sonuçlarına göre kadın hekimlere ilişkin beyaz vizit önlüğü (K2) medyan değeri 4; ameliyathane kıyafeti (K1) medyan değeri 3; resmi takım elbise (K3), düzgün etek-bluz (K4) ve düzgün rahat kıyafet (K5) medyan değeri 2 olarak elde edilmiştir. En düşük medyan değerine sahip kıyafet türü sıradan-gündelik kıyafet (K6) olmuştur. Erkek hekim kıyafetlerine ilişkin medyan değerleri de beyaz vizit önlüğü (E2) için 4; ameliyathane kıya-

Tablo 1. Hastaların hekim kıyafetlerini tercih düzeyleri için Friedman Testi Bulguları

Test Edilen Kıyafetler	Örnek büyüklüğü	Friedman Test İstatistiği	Serbestlik derecesi	p-Değeri
Kadın hekim kıyafetleri	597	912,42	5	0,00<0,05
Erkek hekim kıyafetleri	597	888,05	5	0,00<0,05

feti (E1) için 3; resmi takım elbise (E3), düzgün gömlek kravat (E4) ve düzgün rahat kıyafet (E5) için 2 olarak elde edilmiştir. Sıradan gündelik kıyafet (E6) en düşük medyan değerine sahiptir.

Kadın ve erkek hekim kıyafetlerinin hangisi ya da hangilerinin daha çok tercih edildiği, Friedman testi sonrası Dunn'ın ikişerli karşılaştırmalar için geliştirdiği test ile ayrı ayrı analiz edilmiş ve Dunn Post-Hoc testi sonuçlarına göre hekim kıyafetlerinin en çok tercih edilenden en az tercih edilene doğru sıralanışları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Tüm hastalara ilişkin hekim kıyafeti tercih düzeyleri

Tercih sırası	Kadın hekim kıyafeti	Erkek hekim kıyafeti
1	K2	E2
2	K1	E1
3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
4	K6	E6

Ulaşılan sonuçlara göre K3, K4 ve K5 kıyafetleri aynı düzeyde tercih edilmektedir. Benzer biçimde E3, E4 ve E5 kıyafetleri de aynı düzeyde tercih edilmektedir. Diğer tüm kıyafetlerin ikişerli karşılaştırmaları anlamlıdır.

Ameliyathane kıyafeti (E1)

Beyaz vizit önlüğü (E2)

Resmi takım elbise (E3)

Düğüün gömlek-kravat (E4)

Erkek hekim kıyafet örnekleri

Düğüün rahat kıyafet (E5)

Sıradan-gündelik kıyafet (E6)

Ameliyathane kıyafeti (K1)

Beyaz vizit önlüğü (K2)

Resmi takım elbise (K3)

Düzdün etek- bluz (K4)

Düzdün rahat kıyafet (K5)

Sıradan- gündelik kıyafet (K6)

Kadın hekim kıyafet örnekleri

Yaş gruplarına, cinsiyete, eğitim düzeyine ve hizmet alınan birime bağlı olarak kadın ve erkek hekim kıyafeti tercih düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığı da Friedman testi ile %5 anlamlılık düzeyinde ayrı ayrı incelenmiştir. Tablo 3'te yapılan tüm Friedman testi sonuçları özetlenmiştir. H_0 : Birime, yaşa, eğitim ve cinsiyet gruplarına göre hekim kıyafeti tercih düzeyleri arasında fark yoktur.

Tüm gruplar için kadın hekim ve erkek hekim kıyafetleri Friedman testi p-değeri 0,05'ten küçük bulunmuştur. Buna göre, yokluk hipotezi reddedile-

rek %5 anlamlılık düzeyinde, kadın hekim ve erkek hekim alternatif kıyafet tercih düzeylerinin yaş, cinsiyet, eğitim ve hizmet alınan birim gruplarına göre farklı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Friedman testi sonrası yapılan Dunn Post-Hoc ikişerli karşılaştırmalar testi sonuçlarına göre hekim kıyafetlerinin en çok tercih edilenden en az tercih edilene doğru sıralanışları Tablo 4'te, her bir grup için yapılan analiz sonuçlarını içerir biçimde özetlenmiştir.

Tablo 3. Birim, Yaş, Eğitim ve Cinsiyet Gruplarına Göre Friedman Testi Bulguları

Hasta grubu	Test edilen kıyafetler	Örnek büyüklüğü	Friedman Test İstatistiği	Serbestlik derecesi	p-Değeri
Hizmet Alınan Birim					
Acil	Kadın hekim kıyafetleri	98	148,00	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	98	167,82	5	0,00<0,05
Klinik	Kadın hekim kıyafetleri	280	534,63	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	280	485,26	5	0,00<0,05
Poliklinik	Kadın hekim kıyafetleri	219	258,37	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	219	259,70	5	0,00<0,05
Yaş grupları					
Yaş ≤30	Kadın hekim kıyafetleri	194	268,00	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	194	271,05	5	0,00<0,05
31-40 Yaş arası	Kadın hekim kıyafetleri	115	172,46	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	115	181,05	5	0,00<0,05
Yaş >40	Kadın hekim kıyafetleri	288	477,90	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	288	442,51	5	0,00<0,05
Eğitim düzeyi					
İlkokul	Kadın hekim kıyafetleri	185	367,96	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	185	333,73	5	0,00<0,05
Ortaokul	Kadın hekim kıyafetleri	109	135,47	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	109	140,50	5	0,00<0,05
Lise	Kadın hekim kıyafetleri	177	281,06	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	177	301,59	5	0,00<0,05
Lisans ve +	Kadın hekim kıyafetleri	126	162,71	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	126	146,12	5	0,00<0,05
Cinsiyet					
Erkek	Kadın hekim kıyafetleri	270	351,47	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	270	355,12	5	0,00<0,05
Kadın	Kadın hekim kıyafetleri	327	568,04	5	0,00<0,05
	Erkek hekim kıyafetleri	327	538,91	5	0,00<0,05

Hastaların hekim kıyafetlerine ilişkin tercihlerini etkileyen sebepler “güven verici”, “saygın”, “profesyonel”, “temiz” ve “rahatlatıcı” başlıkları altında analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre hastalar hekim kıyafetlerini en çok güven vericilik (43,2) ve profesyonel görünüş (%40,5) açısından değerlendirmektedirler. Sonuçlar Tablo 5’te yer almaktadır.

Tercih nedenlerinin önem derecelerinin kıyafet türüne göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplar t testi yardımıyla ölçülmüştür.

H_0 : Güven vericilik ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Uygulanan analiz sonucu Tablo 6’da görülmektedir. K1, K4, K5 ve E1, E4, E5 kıyafet türleri için 0,05’ten küçük p anlamlılık değeri ile söz konusu kıyafet türleri ile güven vericiliğe ilişkin önem derecesi arasın-

da anlamlı fark bulunmuştur. Yokluk hipotezi reddedilmiştir.

H_0 : Saygınlık ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Yapılan analiz sonucu Tablo 7’de yer almaktadır. K2, K4, K5 ve E4, E5 kıyafet türleri için 0,05’ten küçük p anlamlılık değeri ile H_0 hipotezi reddedilmiştir. Buna göre saygınlık ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı fark bulunmaktadır.

H_0 : Profesyonellik ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Analiz sonucu K2 ve E2, E4 kıyafet türleri için 0,05’ten küçük p anlamlılık değeri ile yokluk hipotezi reddedilmiştir. Tablo 8’de yer alan sonuçlara göre profesyonellik ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı fark bulunmaktadır.

Tablo 4. Birim, yaş, eğitim ve cinsiyet gruplarına göre hekim kıyafeti tercihleri

Faktör	Hasta grubu	Tercih sırası	Kadın hekim kıyafeti	Erkek hekim kıyafeti
Birim	Acil Servis	1	K2	E2
		2	K1, K3, K4, K5	E1, E3, E4, E5
		3	K6, K3, K4, K5	E3, E5, E6
	Klinik	1	K2	E2
		2	K1	E1
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6
	Poliklinik	1	K2	E2
		2	K1, K4, K5	E1, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E3, E6
	Yaş	≤30	1	K2
2			K1	E1
3			K3, K4, K5	E3, E4, E5
4			K6	E6
31- 40		1	K2	E2
		2	K1, K3, K4	E1, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E3, E5, E6
>40		1	K2	E2
		2	K1, K4	E1, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6
Eğitim	İlkokul	1	K2	E2
		2	K1, K3, K4	E1, E3, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6
	Ortaokul	1	K1, K2	E1, E2
		2	K3, K4, K5	E1, E3, E4
		3	K5, K6	E3, E4, E5
		4	-	E5, E6
	Lise	1	K2	E2
		2	K1, K4	E1, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6
	Üniversite	1	K2	E2
		2	K1, K4, K5	E1, E4, E5
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K3, K6	E3, E6
Cinsiyet	Erkek	1	K2	E2
		2	K1, K4	E1, E4
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6
	Kadın	1	K2	E2
		2	K1	E1
		3	K3, K4, K5	E3, E4, E5
		4	K6	E6

Tablo 5. Hastaların hekim kıyafetlerine ilişkin tercih nedenleri

Tercih nedeni	Frekans	Yüzde
Güven verici	258	%43,2
Saygın	227	%38
Profesyonel	242	%40,5
Temiz	194	%32,5
Rahatlatıcı	102	%17,1

Tablo 6. Güven vericiliğe göre kıyafet tercihi

Kıyafet	Tercih etmede etkisi	Ortalama	Levene Testi		t-Testi		
			f	p	Varyans eşitliği	t	p
K1	Önemli	2,52	8,651	,003	Eşit değil	2,667	,008
	Önemli değil	2,20					
K4	Önemli	2,29	,204	,652	Eşit	4,839	,000
	Önemli değil	1,71					
K5	Önemli	2,07	1,547	,214	Eşit	4,437	,000
	Önemli değil	1,53					
E1	Önemli	2,47	6,848	,009	Eşit değil	2,827	,005
	Önemli değil	2,12					
E4	Önemli	2,21	,035	,852	Eşit	4,833	,000
	Önemli değil	1,62					
E5	Önemli	2,05	,467	,495	Eşit	4,624	,000
	Önemli değil	1,47					

Tablo 7. Saygınlığa göre kıyafet tercihi

Kıyafet	Tercih etmede etkisi	Ortalama	Levene Testi		t-Testi		
			f	p	Varyans eşitliği	t	p
K2	Önemli	3,44	5,800	,016	Eşit değil	2,005	,045
	Önemli değil	3,26					
K4	Önemli	2,21	,707	,401	Eşit	3,245	,001
	Önemli değil	1,81					
K5	Önemli	1,99	,589	,443	Eşit	2,827	,005
	Önemli değil	1,63					
E4	Önemli	2,07	4,170	,042	Eşit değil	2,487	,013
	Önemli değil	1,75					
E5	Önemli	2,01	,063	,801	Eşit	3,645	,000
	Önemli değil	1,55					

Tablo 8. Profesyonelliğe göre kıyafet tercihi

Kıyafet	Tercih etmede etkisi	Ortalama	Levene Testi		t-Testi		
			f	p	Varyans eşitliği	t	p
K2	Önemli	3,52	18,128	,000	Eşit değil	3,686	,000
	Önemli değil	3,20					
E2	Önemli	3,52	21,183	,000	Eşit değil	3,580	,000
	Önemli değil	3,20					
E4	Önemli	2,03	12,098	,001	Eşit değil	2,055	,040
	Önemli değil	1,77					

H_0 : Temizlik ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Uygulanan analiz sonucu K1, K2, K3, K4, K5 ve E1, E2, E4, E5 kıyafet türleri için 0,05'ten küçük p anlamlılık değeri ile H_0 hipotezi reddedilmiştir. Buna göre temizlik ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Analiz sonuçları Tablo 9'da görülmektedir.

H_0 : Rahatlatıcılık ile kıyafet türü tercihi arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bağımsız gruplar t testi sonucunda elde edilen 0,05'ten küçük p değerleri ile K1, K3, K4, K6 ve E1, E3, E4, E5 kıyafet türleri tercihlerinde rahatlatıcılığa bağlı anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır. Yokluk hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 9. Temizliğe göre kıyafet tercihi

Kıyafet	Tercih etmede etkisi	Ortalama	Levene Testi		t-Testi		
			f	p	Varyans eşitliği	t	p
K1	Önemli	2,64	13,518	,000	Eşit değil	3,623	,000
	Önemli değil	2,19					
K2	Önemli	3,46	5,209	,023	Eşit değil	2,114	,035
	Önemli değil	3,27					
K3	Önemli	2,00	,002	,964	Eşit	2,643	,008
	Önemli değil	1,66					
K4	Önemli	2,30	3,125	,078	Eşit	4,030	,000
	Önemli değil	1,80					
K5	Önemli	2,18	3,765	,053	Eşit	4,770	,000
	Önemli değil	1,57					
E1	Önemli	2,61	16,426	,000	Eşit değil	3,953	,000
	Önemli değil	2,11					
E2	Önemli	3,51	11,546	,001	Eşit değil	2,843	,005
	Önemli değil	3,25					
E4	Önemli	2,21	1,361	,244	Eşit	3,736	,000
	Önemli değil	1,72					
E5	Önemli	2,19	1,190	,276	Eşit	5,342	,000
	Önemli değil	1,50					

Tablo 10. Rahatlatıcılığa göre kıyafet tercihi

Kıyafet	Tercih etmede etkisi	Ortalama	Levene Testi		t-Testi		
			f	p	Varyans eşitliği	t	p
K1	Önemli	2,63	,929	,336	Eşit	2,187	,029
	Önemli değil	2,28					
K3	Önemli	2,12	,000	,992	Eşit	2,622	,009
	Önemli değil	1,70					
K4	Önemli	2,28	,215	,643	Eşit	2,463	,014
	Önemli değil	1,89					
K6	Önemli	1,27	15,249	,000	Eşit değil	2,199	,030
	Önemli değil	,93					
E1	Önemli	2,67	10,356	,001	Eşit değil	3,065	,003
	Önemli değil	2,19					
E3	Önemli	2,12	,699	,404	Eşit	3,410	,001
	Önemli değil	1,55					
E4	Önemli	2,31	,527	,468	Eşit	3,231	,001
	Önemli değil	1,79					
E5	Önemli	2,16	3,362	,067	Eşit	3,195	,001
	Önemli değil	1,63					

TARTIŞMA

Sağlık sektöründe hekimin yeri, hekimin hastaya bakışı, hekim hasta ilişkileri yavaş fakat sürekli olarak değişmekte; buna bağlı olarak hastanın bakış açısına, değerlerine, hekimlerden beklentilerine verilen önem de giderek artmaktadır. Hekim ve sağlık kuruluşunu merkeze alıp ona göre düzenlenen eski sağlık hizmet sunumu artık hastanın merkeze alındığı, onun istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlenen sağlık hizmet sunumuna dönüşmektedir (15). Tüm dünyada bu eğilim varken, sağlık kuruluşları kendilerini buna göre düzenlerken, Türkiye’de özel hastaneler hariç bu konuların henüz olması gerektiği kadar üzerinde durulmadığı görülmektedir. Özellikle kamu ve üniversite hastanelerinde hizmet kalitesini artırabilmek ve böylece onların daha rekabetçi, devletten daha az finansal desteğe ihtiyaç duyan, kendi gelirleriyle ayakta durabilen ve hatta sadece tıbbi hizmet kaliteleriyle değil, tüm alanlarda kaliteli sağlık hizmeti sunabilen kurumlar olabilmeleri için sağlık hizmet sunucularının

1. Hastayı, hasta algısını, tercih ve beklentilerini anlamaları,
2. Kendilerini bu yönde düzeltmeleri,
3. Hasta memnuniyetini arttırmaya yönelik pazarlama programları planlamaları ve
4. Bu sayede daha iyi pazarlama stratejileri geliştirerek rekabet güçlerini arttırmaları önemli olmaktadır.

Bunun için de öncelikle hastayı anlamak, hastanın tercihlerini belirlemek gerekmektedir. Bu çalışma hastaların hangi türdeki hekim kıyafetlerini daha fazla beğendiklerini ve bunun sebeplerini öğrenmek için yapılmıştır. Çıkan sonuçlar hastaların tercihlerine uygun hareket edilebilmesi açısından yararlı olabilecektir.

Kişiler kendilerinin ve başkalarının kıyafetlerini değerlendirirken birçok faktörün etkisi altında kalmaktadırlar. Bu faktörleri “içsel faktörler” ve “dışsal faktörler” şeklinde iki grupta toplamak mümkündür.

İçsel faktörler kapsamında ilk olarak belirtilecek unsur kişinin cinsiyetidir. Kadınlar ve erkekler farklı giyim tarzlarına sahip oldukları gibi başkalarının kıyafetlerini de kendi iç dünyalarına göre yorum-

lamaktadırlar. Kişilerin bu yorumları hemcinsleri için ve karşı cinsleri için farklı olmaktadır. Bu çerçevede hekimlerin de kıyafetlerinin yorumlanmasında etkili olacak faktörlerden birinin cinsiyet olması beklenmiştir. Böyle bir farklılığın olup olmadığının anlaşılabilmesi amacıyla anket iki farklı cinsten hasta gurubuna da uygulanmıştır. Benzer şekilde içsel faktörler kapsamında hastanın yaşı ve eğitim düzeyi de değerlendirmeye alınmıştır. Söz konusu içsel faktörlerin hekim kıyafeti tercihinde ne kadar etkili oldukları görülmeye çalışılmıştır (4,7).

Dışsal faktörler kapsamında ise hekimin cinsiyeti önemli olabilir. Örneğin hasta bilinç dışında kadın hekimden anne şefkati, erkek hekimden baba koruyuculuğu bekleyebilir. Belki de temizlik, enfeksiyon riski gibi düşünceler etkili olmaktadır (16-18). Çeşitli derecede eğitime sahip hastalarda bunları soracak ortak kelimeler bulunamayacağı için genel kabul görmüş konseptleri sorgulayacak kelimeler seçilmiştir. Hastanın hastanede bulunduğu yer de dışsal faktörler çerçevesinde değerlendirilmeye alınmıştır. Sağlık çalışanı olmayan herhangi biri hastaneye, özellikle acil polikliniğe, mecburiyet halleri dışında gelmeyeceği için hastalar üç farklı birimde ankete tabi tutulmuş ve böylece üç farklı derecede hastalık grubunun, onun verdiği ızdırapların ve ortamın kişi psikolojisine etkisinin de ölçülmüş olacağı öngörülmüştür.

Çalışmada hastaların hekimleri görmek istedikleri kıyafetler ile ilgili yargılarını şekillendiren;

- Demografik özellikleri (cinsiyet, yaş)
- Deneyimleri, hastalıklarının derece ve aşamaları

1. Acil servis (hastaneye ilk kez geliyor ve hayatı tehdit eden bir sorunla karşı karşıya olabilir),
  2. Poliklinik (hastaneye tanı amaçlı bir veya birkaç kez gelmiş, kronik, hafif veya hayatından bezdiren bir hastalıktan mustarip olabilir),
  3. Klinik (hastaneye tedavi için çok kez gelmiş, ameliyat veya benzeri bir girişim öncesinde olabilir)
- Sosyal değerleri (eğitim düzeyi) gibi etkenlerin tercihler üzerindeki etki düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada hem kişisel hem çev-

resel faktörlerin hastanın hekim kıyafetine bakışını nasıl etkilediği, yılların getirdiği “hekim beyaz önlük giyer, hasta ona güven duyar ve öyle bir hekimle muhatap olmak ister” yargısının bugün ne derece doğru olduğu bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sadece bir üniversite hastanesinin üç farklı biriminde yapılmış olması nedeniyle sonuçların genellenememesi bir kısıt olarak belirtilebilir. Araştırmada araştırmacıların ideal gördüğü ve normal olarak yapmak isteyip de çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kalınan başkaca sınırlar ve kısıtlar bulunmamaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada bir kamu hastanesinde acil servis, klinik ve poliklinik birimlerinden hizmet alan hastaların kadın ve erkek hekim kıyafetlerine ilişkin tercih düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca kıyafet türü tercihinde etkili olan faktörlerin neler olduğu ve söz konusu faktörlerin kıyafet türüne göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre tüm katılımcılar değerlendirildiğinde en çok tercih edilen kıyafet türü beyaz vizit önlüğü olmuştur. Onu ameliyathane kıyafeti izlemiştir. En az tercih edilen kıyafet türü ise sıradan-gündelik kıyafet olmuştur. Bu sonuca göre hasta algısında yer alan hekim kimliğinin beyaz vizit önlüğü ile eşleştirilmesi söz konusudur.

Hastaların hizmet aldıkları birimlere göre tercihleri değerlendirildiğinde acil servis ve poliklinik hastalarının birinci sırada tercih ettikleri kıyafet beyaz vizit önlüğüdür. Klinik hastaları da birinci sırada beyaz vizit önlüğünü belirtirken; ikinci tercihleri ameliyathane kıyafetinden yana olmuştur. Yaş grupları ve eğitim düzeyine göre de ilk tercih beyaz vizit önlüğü şeklinde tespit edilmiştir. Sadece ortaokul mezunları beyaz vizit önlüğü ile ameliyathane kıyafetini aynı düzeyde tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tercih nedenlerine bağlı olarak kıyafet türleri değerlendirildiğinde ise güven vericiliği önemseyen hastaların hem kadın hem erkek hekimler için daha çok ameliyathane kıyafetini, düzgün etek bluz veya düzgün gömlek-kravatı ve düzgün rahat kıyafeti tercih ettikleri görülmüştür. Buna göre hastalarına

güven mesajı vermek isteyen hekimler ya da güven unsurunu marka öz değeri olarak belirlemiş sağlık kurumları bu yönde kıyafet tercihleri yapabilirler (19).

Saygınlığa önem veren hastalar tarafından kadın hekimler için beyaz vizit önlüğü, düzgün etek- bluz ve düzgün rahat kıyafet; erkek hekimler için de düzgün gömlek-kravat ve düzgün rahat kıyafetin daha uygun olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Kıyafet tercihlerinde profesyonelliğe önem veren hastalar kadın hekimlerde beyaz vizit önlüğü; erkek hekimlerde beyaz vizit önlüğü ve düzgün gömlek-kravatı bu kavramla ilişkilendirmişlerdir.

Temizlik kadın hekimler için sıradan- gündelik kıyafet dışındaki tüm kıyafetler için; erkek hekimlerde ise düzgün takım elbise ve sıradan- gündelik kıyafet dışında tüm kıyafet türleri için dikkate alınan bir unsur olarak bulunmuştur.

Rahatlatıcılığa önem veren hastalar kadın hekimlerde daha çok ameliyathane kıyafeti, resmi takım elbise, düzgün etek-bluz ve sıradan-gündelik kıyafeti; erkek hekimlerde ameliyathane kıyafeti, resmi takım elbise, düzgün gömlek-kravat ve düzgün rahat kıyafeti tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Elde edilen bu sonuçlara göre analize tabi tutulan tüm gruplarda hastalar tarafından en çok tercih edilen beyaz vizit önlüğünün tercih nedenleri açısından değerlendirildiğinde saygınlık, profesyonellik ve temizlik mesajıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. Ancak hastalar bu kıyafeti güven ve rahatlatma gibi olumlu hislerle ilişkilendirmemektedirler. Beyaz vizit önlüğü daha çok itibar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Toplum tarafından saygın bir meslek olarak nitelendirilen hekimliğin beyaz vizit önlüğüyle temsili bu kıyafet türünün en çok tercih edilmesinin ana nedeni olabilir. Hastalarıyla daha yakın ilişkiler kurmak isteyen hekimlerin ve böyle bir ilişkiyi destekleyen sağlık kurumlarının hastaların kıyafet tercih nedenlerini göz önünde bulundurmaları yararlı olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Peer Review: Externally peer-reviewed.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite

onayı İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır. (22.04.2016/568)

Ethics Committee Approval: This study was approved by the Ethical Committee of the Istanbul University, Istanbul Faculty of Medicine. (22.04.2016/568)

Çalışma Konsepti/Tasarım-N.B.; Veri Toplama-A.B.S., N.B.; Veri Analizi/Yorumlama- E.Y.A., H.İ., A.B.S., N.B.; Yazı Taslağı- E.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.; İçeriğin Eleştirilme İncelemesi- E.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.; Son Onay ve Sorumluluk- EE.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.

Author Contributions: Conception/Design of Study-N.B.; Data Acquisition- A.B.S., N.B.; Data Analysis/Interpretation- E.Y.A., H.İ., A.B.S., N.B.; Drafting Manuscript- E.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.; Critical Revision of Manuscript- E.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.; Final Approval and Accountability- E.Y.A, N.B., A.B.S., H.İ.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Financial Disclosure: Authors declared no financial support.

KAYNAKLAR

- Blumhagen DW. The doctors's white coat. *Ann Intern Med* 1979;91(1):111-6.
- Short D. First impressions. *Br J Hosp Med* 1993;50(5):270-1.
- Menahem S, Shvartzman P. Is our dress important to our patients? *Family Practice* 1998;15(5):391-7.
- Anvik T. Doctors in a white coat - what do patients think and what do doctors do? *Scand J Health Care* 1990;8(2):91-4.
- Hochberg MS. The doctor's white coat - an historical perspective. *Am Med Assoc* 2007;9(4):310-4.
- Gjerdingen DK, Simpson DE, Titus SL. Patients' and physicians' attitudes regarding the physician's professional appearance. *Arch Intern Med* 1987;147(7):1209-12.
- Lill MM, Wilkinson TJ. Judging a book by its cover: descriptive survey of patients' preferences for doctors' appearance and mode of address *BMJ* 2005;331(7531):1524-27.
- Douse J, Derrett-Smith E, Dheda K, Dilworth JP. Should doctors wear white coats? *Postgrad Med J* 2004;80(943):284-6.
- Rehman SU, Nietert PJ, Cope DW, Kilpatrick AO. What to wear today? Effect of doctor's attire on the trust and confidence of patients. *Am J Med* 2005;118(11):1279-86.
- McKinstry B, Wang J. Putting on the style: what patients think of the way their doctor dresses. *Br J Gen Pract* 1991;41(348):275-8.
- Watson DAR, Chapman KE. What do Australian junior doctors think of white coats? *Med Educ* 2002;36(12):1209-13.
- Cha A, Hecht BR, Nelson K, Hopkins MP. Resident physician attire: does it make a difference to our patients? *Am J Obstet Gynecol* 2004;190(5):1484-88.
- Harnett PR. Should doctors wear white coats? *Med J Aust* 2001;174(7):343-4.
- Nair BR, Attia JR, Mears SR, Hitchcock KI. Evidence-based physicians' dressing: a crossover trial. *Med J Aust* 2002;177(11-12):681-2.
- Gooden BR, Smith MJ, Tattersall SJ, Stockler MR. Hospitalised patients' views on doctors and white coats. *Med J Aust* 2001;175(4):219-22.
- Wong D, Nye K, Hollis P. Microbial flora on doctors' white coats. *BMJ* 1991;303(6817):1602-04.
- Varghese D, Patel H. Hand washing: stethoscopes and white coats are sources of nosocomial infection. *BMJ* 1999;319(7208):519.
- Dixon M. Neck ties as vectors for nosocomial infection. *Intensive Care Med* 2000;26(2):250.
- Yılmaz Alarçin E. [Brand risk management in healthcare]. eds. Bozbuğa, N, Yakıncı, C. [Patient safety and risk management]. İnönü Üniversitesi Yayınları, 2020. p.525-30.

